

Baltkrievijas krā«zes izaicinājums Latvijas migrācijas politikai

Description

Latvijā debates imigrācijas jautājumos uzāma asus pagriezienus 2015.gadā pēc Eiropas izveidojušās migrācijas krā«zes. Pretrunāgi vārtā tā turpina ālelt politiāus, ekspertus un sabiedrābu. Pādā?jo māneāju laikā Baltkrievijas pierobeā ir izveidojies jauns migrācijas vilnis, kas ir paāreizā?jais pārbaudā«jums Latvijas migrācijas politikai.

Kopā Latvijas neatkarābas atjaunoājanas 30ā gadu laikā valstā« tiek āstenota stingra migrācijas politika. Pirms pieciem gadiem, pildot Eiropas Savienābas (ES) direktāvas, kas paredzā?ja katrai dalābvalstij uzāemt noteiktu skaitu bā?gā?u no Dienvideiropas valstā«m, Latvijā tika izveidota sistāma, kas padarā«ja gandrā«z neiespā?jamu situāciju patvā?ruma meklā?tā?jiem palikt valstā« pat uz neilgu laika posmu. Jau daā?us māneājus *de facto* Baltkrievijas prezidents Aleksandrs Lukaājenko, reaā?jot uz ES sankcijām un atseviā?ā-u valstu, tostarp Baltijas valstu atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrābai, organizā? treā?jo valstu pilsoā?u plā«smas: paā?laik lielākā daā?a patvā?ruma meklā?tā?ju centrā - ā?Muceniekiā? - nā?k kaimiā?valsts teritorijas – gan Baltkrievijas, gan treā?jo valstu pilsoā?i.

Migrācijas politika Latvijā

Personu tiesābas iegā«t bā?gā?a vai alternatāvo statusu, vai saā?emt pagaidu aizsardzābu, garantā? Latvijas Patvā?ruma likums, kas pādā?jo reizi grozā«ts 2016.gadā. Bā?gā?a statusu var pieā?irt personai, kurai ir pamatotas bailes tikt vajātam valstspiederābas valstā« vai viā?a iepriekā?jā dzāvesvietas valstā« savas reliā?ijas, tautābas, rases, sociā?ās piederābas vai politiskās pārliēcābas dā?ā. Alternatāvais statuss var tiek pieā?irts, ja personai draud nā?vessods vai spā«dzināā?ana. Treā?jo valstu pilsoā?i vai nepilsoā?i, kas atrodas ārpus savas izcelsmes valsts, var arā« lā«gt patvā?rumu, ja viā?i ir atstā?juā?i savu valsti etniskā konflikta vai pilsoā?u kara dā?ā. Pieteikumus bā?gā?a vai alternatāvā statusa pieā?irā?anai izskata Pilsonābas un migrācijas pārvaldes Patvā?ruma lietu daā?a (PMLP). Atbildāgās institācijas lā?muma pieā?emā?anas termiā?ā? atkarā«bā no gadā«juma var sasniegt pat 15ā māneājus⁽¹⁾.

Katrs patvā?ruma meklā?tā?ja pieprasā«jums tiek izvārtā?ts individuāli: ja ir divi vai vairāki patvā?ruma meklā?tā?ji no vienas valsts, tas nenozā«mā?, ka tiks pieā?emts identisks lā?mums, pamatojoties uz pilsonābu vai izcelsmes valsti, jo katra situācija tiek analizā?ta atseviā?ā-i. PMLP nav tiesābu vārsties pie izcelsmes valsts iestādam, lai iegā«tu informāciju par pieteikuma sniedzā?ju, no kolā?ā?iem lā«dzāgās iestādam? s nevar pieprasā«t ziā?as un situāciju par personu. Noteicoā?jais faktors ā?jā? situācijā ir tikai pieteikuma iesniedzā?ja stāsta ticamāba, viā? dokumenti (ja tādi ir) un starptautisko organizāciju dokumenti (daā?ādi kopsavilkumi, ziā?ojumi).

u.tml.). Patvāruma meklātājam ir jāsniedz visa nepieciešamā informācija Latvijas atbildīgajām institūcijām, tāpat tas ir kopā ar darbu starp institūcijām un patvāruma meklētāju, kas nosaka gala lēmumu⁽²⁾. Lietas izvērtēšanas laikā Latvijas institūcijas patvāruma iesniedzēja stāstu saista ar informāciju, kas iegūta no citām iestādēm, kā arī informāciju par situāciju izcelsmes valstī. Tas ir paredzēts, lai pārbaudātu, vai visa šī informācija ir konsekventa un vai pieprasījums ir pieņemams. Pārbaudes process var būt arī ilgus. Ārējā laikā centrālās Muceniekiā izmitinātājiem patvāruma meklētājiem katrai personai tiek piešķirti 3 eiro dienaktā. PMLP šobrīd cenšas prioritizēt Baltkrievijas pilsoņu pieteikumus, un tiek apsvērti likuma grozījumi, kas atvieglos patvāruma piešķiršanu. Kad šis statuss iegūts, personu apliecinošā dokumenta saņemšanai nepieciešams vēl viens mēnesis. Tikmēr persona nevar ne strādāt, ne saņemt valsts pabalstu. 2020. gadā no 147 patvāruma meklētājiem tika 26 saņemta pozitīvas atbildes.

Kad statuss ir piešķirts, katrs pieaugušais saņem 270 eiro mēnesī pabalstu, kam pieskaita 104 eiro alimentus jeb kopā 374 eiro (bruto minimālā alga Latvijā ir 530 eiro), kas ir nepietiekams lai ārstotu mājokli, tāpēc statusa piešķiršanas Muceniekos vairs nevar palikt. Pabalsti tiek izmaksāti ne ilgāk kā 10 mēnešus vai arī līdz darba līguma sākumam. Neatkarīgi no personas izglītības līmeņa statuss kavē personas darba meklējumus, jo darba devēji parasti nelabprāt saskaras ar darbaspēku ar šādu statusu. Turklāt persona nonāk pretrunā, praktiski neiespējami atrisināt: personai ir jāizveido bankas konts, lai saņemtu pabalstus, tomēr ir grūtāk atvērt kontu, kamēr nav darba līguma. Personām no Baltkrievijas, kuras ieguvušas statusu, situācija daļēji ir vienkāršāka: daudzi no viņiem ierodas ar savu automašīnu, kas palielina viņu mobilitāti, un daži ir atbraukuši ar saviem iekrājumiem⁽³⁾.

Galvenais šīs darba vietas iegūšanai ir nepietiekamās latviešu valodas zināšanas. Muceniekos patvāruma meklētājiem un viņu bērniem tiek nodrošinātas latviešu valodas apmācības, bet latviešu valoda tiek mācīta bez starpvalodas lietošanas, kas daļēji var būt šķērslis valodas apgūvē. Latviešu valodas sarežģītākais daļēji tās apguves process līdz sarunvalodas līmenim var aizņemt ilgāku laiku nekā pieprasītā statusa iegūšana tāpēc būt nepieciešams garantēt latviešu valodas apguvi arī personām pēc aiziešanas no Muceniekiem.

Latvijas atbilde uz Baltkrievijas varas iestāžu organizāto migrāciju

Latvijas varas iestādes uzskata, ka Baltkrievija mēklāgi rada migrācijas plūsmas ar mērķi radīt spiedienu ES dalībvalstīs. Latvijas prezidents Egils Levits un Ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, izsakoties par situāciju, lieto terminu "ā hibrīdkarš", norādot uz to, ka šī organizāto migrācijas krāzi pavada dezinformācijas kampaņa no Baltkrievijas varasiestādēm un valsts kontrolēto mediju puses pret Baltijas valstīm, Poliju, ES un NATO⁽⁴⁾, savukārt ES apliecināja savu atbalstu Baltkrievijas tautai, kas pieprasa brīvas vēlēšanas savā valstī, un nosodāja cilvēktiesābu pārkāpumus Baltkrievijā.

Kā liecina VRS uzņemtie video uz Latvijas-Baltkrievijas robežas, 2021.gada augustā Valsts robežsardze (VRS) un Nacionālā bruņotie spēki (NBS) paziņoja, ka tiek veidotas speciālas operācijas, kuru mērķis ir patvāruma meklētājus no tādām valstīm kā Afganistāna, Sārija Irāka virzīt uz Baltkrievijas un Latvijas robežu. Dažās bēgļu grupās bija vairāk nekā 10 cilvēku⁽⁵⁾, no kuriem daudzi pat nezina, ka ir ieradusies Latvijā (daži domāja, ka ieradusies

Vācijā).

Āobrād valstā imigrantu uzņemšanas kapacitāte ir gandrāz izsākusi, tāpāc iespājamā bārod papildus risinājumi, lai izmitinātu imigrantus, ja plāsmā neizsāks. Sākotnāji varā iestādes apsvāra iespāju celt teltis pie robežsardzes bāzēm, turklāt Latvija ir nolāmusi ājāsmā migrācijas plāsmas kontrolēt, uzstādot pagaidu dzeloāstiepāu āogu gar Baltkrievijas robežāu 37 km garumā. Latvija pašlaik riskā pārkāpt cilvāktiesābas un tiesābas uz patvārumu, kas i nostiprinātas Eiropas tiesābu aktos un Latvijas Satversmā, tāu ājis lāmums vairs neāaus patvāruma meklāājiem ājāārsot Latvijas teritorijā⁽⁶⁾.

Latvijas sabiedrābas nostāja migrācijas jautājumā

Latvijas sabiedrābā joprojām ir aizspriedumi pret bāgājiem, tāu pādājo piecu gadu laikā situācija ir nedaudz mainājusies. Sociāleconomiskās problāmas valstā liek domāt, ka bāgāji galvenokārt ir ekonomisks slogs (bieāi tiek mināts piemārs par zemām izdienas pensijām pretstatā pabalstiem patvāruma meklāājiem), bet tā apzinās arā imigrantu lomu valsts ekonomiskajā izaugsmā, kurai nepiecieāams darbaspāks.

Mājokāa iegāāšanas jautājums pāc statusa iegāāšanas nereti ir diezgan sareāāta: tiklādz saimnieks uzzina, ka potenciālais ārnieks ir no Sārijas, Irākas vai Afganistānas, viāā mādā atteikt izārtā savu mājokli. Baltkrievu imigranti atrodas nedaudz labākā situācijā gā tāpāc, ka Latvijā jau ir baltkrievu diaspora, gan tāpāc, ka lielākā daāa tās pārstāvju runā k valodā, kas Latvijā ir plaāji lietota.

Latvijā ir vairākas nevalstiskās organizācijas (NVO), kas palādz cānāties ar stereotipiem pret bāgājiem, organizānot daāāpas ākumus. NVO uzskata, ka iestādēm bātu jādara vairā lai integrātu bāgājus un labāk informātu sabiedrābu. Neraugoties uz daāu nevalstisko organizāciju pārstāvju apgalvojumiem Latvijas valdābas pārstāvjiem, lādz ājim ir sniegts m konkrātu atbilāu valsts rācābas āstenoānai.

Atsauces:

- (1) [Patvāruma procedāra Latvijā](#), (27.09.2020.) *Pilsonābas un migrācijas lietu pāvalde*
- (2) Maāe, Z. (26.03.2021.) [Āābāgāji Latvijā: Patvāruma meklāājiem nelabvāāga sistāma trāpa arā baltkrieviemā](#), *LSM.lv*.
- (3) *Op. Cit.*, noteā 2.
- (4) Ozoliāā, A. (20.08.2021.), [Āā Tas ir hibrādkarājā](#), *lr.lv*.
- (5) [Āā Video: Baltkrievu robežsargi ar varu dzen bāgājus pāri Latvijas robežāiā](#) (13.08.2021.), *Delfi.lv*.
- (6) Kaāoka, I. (17.08.2021.) [Āā Atklāta vāstule par situāciju uz Latvijas un Baltkrievijas robežāas](#) *lr.lv*.

Foto : « Aizliegts ŀrsot barjeras » (autore: Selena Baj – Cline Bayou).

[Tulkojums franu valod](#)

* Vilma Gertane ir maģistra studiju programmas « Starptautiskās attiecības » otrā gada studente universitātē INALCO.

244x78

Image not found or type unknown

date cr

15/11/2021

Champs de M

Auteur-article : Vilma Gertane*